

Prima instanță: Judecătoria Cahul (sediul central), (jud. D. Bosîi)
Instanța de apel: Curtea de Apel Cahul (jud. R. Petrov, N. Bondarenco, S. Pilipenco)

ÎNCHEIERE

18 mai 2022

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios
administrativ al Curții Supreme de Justiție

În componența:

Președintele completului, judecătorul
Judecătorii

Svetlana Filincova
Galina Stratulat
Maria Ghervas

examinând admisibilitatea recursului declarat de Ministerul Finanțelor,
în cauza civilă la cererea de chemare în judecată depusă de către Agenția Relații
Funciare și Cadastru în interesele Republicii Moldova împotriva lui Cocoș Vasile,
intervenienții accesorii Ministerul Finanțelor, Centrul pentru Drepturile Omului cu
privire la exproprierea terenurilor agricole,

împotriva deciziei din 29 noiembrie 2021 a Curții de Apel Cahul, prin care a
fost respinsă cererea de apel declarată de Agenția Relații Funciare și Cadastru și
apelul alăturat înaintat de Ministerul Finanțelor și a fost menținută hotărârea din 13
ianuarie 2021 a Judecătoriei Cahul (sediul central),

c o n s t a t ă :

La 06 decembrie 2011, Agenția Relații Funciare și Cadastru, în interesele
Republicii Moldova a înaintat cerere de chemare în judecată împotriva lui Cocoș
Vasile cu privire la exproprierea terenului agricol.

În motivarea cererii de chemare în judecată a indicat că, potrivit Legii nr. 176
-XVI din 10 iunie 2008 privind declararea utilității publice a lucrărilor de interes
național terenul agricol, ce aparține lui Cocoș Vasile în proprietate privată, cu nr.
cadastral Xxxx cu suprafața totală de 0, 6241, amplasat în satul Xxxx, raionul Xxxx,
înregistrat la Oficiul Cadastral Teritorial Cahul la data 26 noiembrie 2002 este supus
exproprierii pentru cauză de utilitate publică de interes național pentru construcția
Portului Internațional Liber Giurgiulești.

În corespundere cu Hotărârea Guvernului nr. 186 din 09 martie 2009 cu privire la unele măsuri privind asigurarea activității Portului Internațional Liber Giurgiulești, Agenția Relații Funciare și Cadastru este împuternicită să asigure prin intermediul întreprinderilor subordonate realizarea prevederilor Legii nr. 176, precum și asigurarea controlului comisiei pentru soluționarea întâmpinărilor expropriațiilor la propuneri de expropriere.

A notat reclamanta că în bază art. 9 al Legii nr. 488-XVI din 08 iulie 1999 și conform Hotărârii Guvernului nr.186 din 09 martie 2009, Agenția prin scrisoarea nr.36-01-08/1648 din 18 august 2010 a prezentat oferta de exproprie a terenului agricol privat cu numărul cadastral Xxxx, cu suprafața totală de 0, 6241 ha la prețul de despăgubire calculat în suma de 49611,66 de lei, determinat în conformitate cu prevederile legislației vigoare.

Conform art. 17 alin. (1) din Legea nr. 1308-XIII din 25 iulie 1997 privind prețul normativ și modul de vânzare-cumpărare a pământului compensarea pierderilor cauzate de înstrăinarea forțată a terenurilor are loc conform prețului de piață al acestora, dar nu mai puțin decât prețul normativ calculat conform tarifelor prevăzute la poziția a II-a din anexă.

Potrivit prevederilor art. 10 alin. (2) din Legea nr.488-XIV din 08 iulie 1999, expropriatul a depus întâmpinare împotriva ofertei care a fost înregistrată la Agenție sub nr. C-297/10 din 28 septembrie 2010.

Reclamanta a relevat că, Cocoș Vasile nu a acceptat oferta și a solicitat transmiterea terenului în arendă.

În conformitate cu art. 11 al Legii nr. 488 din 08 iulie 1999 și în temeiul Hotărârii Guvernului, Cocoș Vasile a fost invitat la ședința pentru soluționarea întâmpinărilor expropriațiilor la propunerile de expropriere pe data 27 octombrie 2010.

În cadrul ședinței expropriatul a solicitat schimbarea terenului cu echivalentul unui teren, amplasat în municipiul Chișinău. Reclamanta a menționat că părțile au ajuns la un acord comun, că pentru a lua decizia în fond asupra subiectului este necesară o examinare suplimentară și consultarea cu Guvernul privind posibilitatea oferirii unui alt teren agricol.

În temeiul art. 9 al Legii nr. 488 exproprierii pentru cauză de utilitate publică în urma consultărilor cu organele administrației publice, Comisia nu a fost adoptat întâmpinarea expropriatului și prin oferta repetată nr. 36-01-08/1038 din 06 iunie 2011 privind exproprierea terenului agricol proprietatea privată s-a propus în schimb la discreția expropriatului, un alt teren echivalent din cele existente, proprietate a statului, amplasate în unele din UAT: Sadova r-nul Călărași, Sculeni r-nul Ungheni, Plopi r-nul Cantemir, Cairaclia r-nul Taraclia.

Însă prin întâmpinarea, parvenită la 15 iulie 2011, înregistrată sub nr. C-235/11, Cocoș Vasile și-a exprimat dezacordul referitor la oferta propusă.

Alte propuneri scrise de la titularul obiectului exproprierii nu au parvenit. Respectiv, potrivit procesului-verbal nr. 5 din 26 iulie 2011, s-a constatat că nu s-a ajuns la un acord comun cu proprietarul obiectului exproprierii și actele au fost expediate Agenției Relații Funciare și Cadastru pentru soluționarea exproprierii prin intermediul instanței de judecată.

În ședința de judecată reclamanta a solicitat exproprierea terenului agricol cu suprafața de 0,6241 ha cu numărul cadastral Xxxx, care aparține cu dreptul de proprietate privată lui Cocoș Vasile în folosul statului cu restituirea plății cuantumului despăgubirii în suma de 49611,66 de lei din contul bugetului de stat.

Prin încheierea din 04 iulie 2014 a Judecătorei Cahul a fost dispusă atragerea Ministerului de Finanțe și Centrului pentru Drepturile Omului din Republica Moldova, în calitate de intervenienți accesorii de partea pârâtului.

Prin hotărârea din 13 ianuarie 2021 a Judecătorei Cahul (sediul central) acțiunea a fost admisă parțial.

A fost expropriat pentru cauză de utilitate publică de interes național în folosul statului terenul agricol cu suprafața de 0,6241 ha cu nr. cadastral Xxxx proprietatea lui Cocoș Vasile și a fost încasată în beneficiul lui Cocoș Vasile din bugetul de stat, suma de 280 845 de lei.

A fost încasat din bugetul de stat în beneficiul lui Cocoș Vasile cu titlu de cheltuieli de judecată suma de 1500 de lei.

Prin decizia din 29 noiembrie 2021 a Curții de Apel Cahul a fost respins apelul declarat de către Agenția Relații Funciare și Cadastru și apelul alăturat înaintat de către Ministerul Finanțelor și a fost menținută hotărârea din 13 ianuarie 2021 a Judecătorei Cahul (sediul central).

Pentru a decide astfel, instanțele au menționat că în conformitate cu art.15 alin. (5) al Legii exproprierii pentru cauză de utilitate publică nr. 488 din 08 iulie 1999, în cazul exproprierii de teren, cuantumul despăgubirii nu trebuie să fie mai mic decât prețul normativ stabilit în baza tarifelor prezentate de legislație.

Potrivit art. 17 alin. (1) și (2) al Legii privind prețul normativ și modul de vânzare-cumpărare a pământului nr. 13089 din 25 iulie 1997, compensarea pierderilor cauzate de înstrăinarea forțată a terenurilor are loc conform prețului de piață al acestora, dar nu mai puțin decât prețul normativ calculat conform tarifelor prevăzute la poziția a II-a din anexă. În cazul în care autoritatea administrației publice și proprietarul terenului nu ajung la o înțelegere în privința prețului de piață al terenului supus înstrăinării forțate, prețul va fi stabilit de instanța judecătorească în baza raportului de expertiză prezentat de experții independenți.

Instanțele au reținut că cuantumul despăgubirii propuse de Agenția Relații Funciare și Cadastru lui Cocoș Vasile, pentru exproprierea terenului agricol, nu constituie valoarea reală a terenului agricol pe care pârâtul l-ar fi putut obține în cazul vinderii terenului la prețul liber de piață. Mai mult decât atât, Agenția Relații

Funciare și Cadastru nu a prezentat un raport de expertiză, pentru a demonstra caracterul echitabil al despăgubirii de expropriere a terenului agricol proprietate privată a lui Cocoș Vasile, la suma de 49 611, 66 de lei.

Astfel, instanțele au menționat că cuantumul despăgubirii propus de Agenția Relații Funciare și Cadastru, nu poate fi acceptat, or normele legale, stabilesc expres că, despăgubirea se compune din valoarea reală a imobilelor sau a drepturilor patrimoniale supuse exproprierii, precum și că, compensarea pierderilor cauzate de înstrăinarea forțată a terenurilor are loc conform prețului de piață al acestora, dar nu mai puțin decât prețul normativ.

În această ordine de idei, instanțele au concluzionat că cuantumul propus de partea pârâtă de 4500 de lei pentru un ar de teren, este întemeiat, anume un astfel de coeficient a fost aplicat la stabilirea despăgubirii în cazuri analogice, prin urmare au conchis că lui Cocoș Vasile urmează să-i fie achitată o despăgubire în mărime de 280 845 de lei.

La 07 martie 2022, Ministerul Finanțelor a contestat cu recurs decizia instanței de apel, solicitând casarea parțială a deciziei din 29 noiembrie 2021 a Curții de Apel Cahul și a hotărârii din 12 ianuarie 2021 a Judecătorei Cahul, în partea încasării din contul bugetului de stat a mijloacelor bănești cu titlu de expropriere și a cheltuielilor de judecată.

În motivarea recursului, recurentul a invocat că, instanțele în mod eronat și neîntemeiat au admis pretențiile formulate de pârâtă, în lipsa unui raport de expertiză emis conform legii și a apreciat unilateral valoarea terenului vizat.

În conformitate cu art. 434 alin. (1) al Codului de procedură civilă, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale.

Din materialele dosarului rezultă că decizia recurată a fost pronunțată 29 noiembrie 2021, expediată în adresa părților la 13 ianuarie 2022 (f.d.82, volumul - II), însă careva date privind recepționarea acesteia la materialele dosarului lipsesc. Astfel, se constată că recurenta s-a conformat prevederilor legale și a declarat recursul împotriva deciziei instanței de apel în termenul stabilit de lege.

Analizând temeiurile invocate în cererea de recurs, în raport cu materialele cauzei și prevederile legale, Completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră recursul declarat de către Ministerul Finanțelor, inadmisibil, din considerentele ce urmează.

În conformitate cu art. 432 alin. (1) al Codului de procedură civilă, părțile și alți participanți la proces sunt în drept să declare recurs în cazul în care se invocă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material sau a normelor de drept procedural prevăzute de art. 432 alin. (2), (3) și (4) al Codului de procedură civilă.

În conformitate cu art. 433 lit. a) al Codului de procedură civilă, cererea de recurs se consideră inadmisibilă în cazul în care recursul nu se încadrează în

temeiurile prevăzute la art. 432 alin. (2), (3) și (4) al Codului de procedură civilă.

În conformitate cu art. 440 alin. (1) al Codului de procedură civilă, în cazul în care se constată existența unuia din temeiurile prevăzute la art. 433, completul din 3 judecători decide în mod unanim, printr-o încheiere motivată irevocabilă, asupra inadmisibilității recursului. Încheierea se emite conform prevederilor art. 270 și nu conține nici o referire cu privire la fondul recursului.

Dat fiind faptul că temeiurile de declarare a recursului împotriva deciziei curții de apel, prin prisma prevederilor secțiunii a 2-a a capitolului XXXVIII al Codului de procedură civilă, sunt strict delimitate de art. 432, Completul reține că reieșind din prevederile art. 437 alin.(1) lit. f) al Codului de procedură civilă, în sarcina recurentului este impusă obligația delimitării esenței, temeiului și argumentării acelei/acelor încălcări esențiale și/sau a acelor circumstanțe ce indică la aplicarea eronată a normelor de drept material sau procedural, și care ar dicta necesitatea considerării recursului ca fiind admisibil.

În speță, însă criticile invocate de către Ministerul Finanțelor, nu pot duce la admisibilitatea recursului, ori acestea nu pot fi reținute prin prisma art. 432 al Codului de procedură civilă, în condițiile în care se insistă în mod exclusiv asupra reaprecierii circumstanțelor cauzei, în detrimentul evidențierii ilegalității soluției instanței de apel.

Acest fapt denotă caracterul declarativ a recursului, fiind lipsit de esență, care evidențiază simplul fapt al dezacordului recurentului cu soluția dată de instanța de apel, precum și lipsa temeiurilor legale de declarare al recursului, având în vedere faptul că, rolul exclusiv al recursului este de a asigura efectuarea unui control de legalitate a deciziei atacate în baza temeiurilor legale de declarare a recursului strict prevăzute de art. 432 alin. (2), (3) și (4) al Codului de procedură civilă.

Or, nu este suficientă simpla expunere a circumstanțelor factice ale cauzei, fiind necesară motivarea recursului cu indicarea amănunțită a motivelor de nelegalitate pe care se întemeiază, precum și dezvoltarea lor. Motivarea recursului înseamnă nu doar exprimarea nemulțumirii față de actul de dispoziție pronunțat în apel, ci expunerea tuturor motivelor pentru care, din punctul de vedere al părții, instanța a pronunțat o hotărâre neîntemeiată. Aderent, recursul nu se poate limita la o simplă indicare a textelor de lege, condiția legală a dezvoltării motivelor de recurs implicând determinarea greșelilor anume imputate instanței de apel, o minimă argumentare a criticii în fapt și în drept, precum și indicarea probelor pe care se bazează.

Abordarea recurentului, în speță, însă evidențiază în mod clar dezacordul acestora cu soluția dată de instanța de apel, iar argumentele recursurilor nu permit identificarea omisiunilor sau erorilor care ar impune considerarea acestora ca fiind admisibile.

Prin prisma jurisprudenței CtEDO, recursul trebuie să fie efectiv, adică să fie

capabil să ofere îndreptarea situației prezentate în cerere, să posede puterea de a îndrepta în mod direct starea de lucruri, trăsătură distinctivă care nu este evidențiată în cererea de recurs declarată de către Ministerul Finanțelor.

Astfel, Completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție constată lipsa temeiurilor care ar dicta necesitatea considerării recursului ca fiind admisibil.

În conformitate cu art. 270, 431 alin. (2), art. 433 lit. a) și art. 440 alin. (1) ale Codului de procedură civilă, Completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție

d i s p u n e:

Se consideră inadmisibil recursul declarat de Ministerul Finanțelor.

Încheierea este irevocabilă.

Președintele completului, judecătorul

Svetlana Filincova

Judecătorii

Galina Stratulat

Maria Ghervas